

Naročnina
Dnevna izdaja
za kraljevino Jugoslavijo
mesečno 25 Din
polletno 150 Din
celoletno 300 Din
za inozemstvo
mesečno 40 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugoslaviji 120 Din, za inozemstvo 140 Din

SLOVENEK

S fedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1 stolp, peti vrsta
maloglasni po 150
in 2 D, večji oglaš
nad 45 mm višine
po Din 2-50, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
Pri večjem
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen pondeljka in
dneva po prezniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopis se ne vrača, nefrankirana
pisma se ne sprejemajo - Uredništva
telefon št. 2050, upravnitva št. 2992

Informativen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Cekonit
račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349
za Inzerate, Sarajevo št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Kam?

Prerokovanje in uganjanje je navadno ne-hvaležen posel. A zadnji Musolinijevi nastopi nas zopet spominjajo na velike težave sodobne Italije, ki jih ni v stanju rešiti njegova politika. Predvojna Italija ni izhajala z lastno letimo. Prebivalstvo je stalno naraščalo in dežela je morala uvažati vedno več poljskih pridelkov. Nekoč so mislili italijanski državniki, da bi lahko postala kraljevina svetovno industrijsko središče kakor Anglija in Nemčija. Ustvarili so velike tovarne, a naposled se je izkazalo, da industrija ni vstanu pomagati italijanskemu gospodarstvu do ravnotežja. V inozemstvu nakupljeni premog, nafta in petrolej stanejo slejkoprej več nego vse za izvoz namenjeno industrijsko blago. Kljub temu neugodnemu stanju je Italija stalno polagoma izboljšala svoj takozvani standard of life. Po državnih nepredvideni postranski dohodki so odtehtali pasivnost trgovske bilance in ljudstvu omogočili boljše življenje. Kako?

Ta čudež je rodila emigracija. Pred vojno je vsako leto zapustilo domovino nad 800.000 italijanskih delavcev. Pri nas so se udeleževali predvsem kot zidarji in kamnoseki, v Švici in Tirolu so gradili predore, na Nemškem so delali po tovarnah, na Francoskem so nastopali tudi kot poljedelski hlapi in viničarji - ustanovili več naselbin v Argentini in Braziliji ter opravili menda brez izjeme vsa kopaška dela v Zedinjenih državah. Sezonski delavci so vsako zimo prinašali domov prihranjen denar, drugi so zdržali na tujem po več let, dokler se niso z malim premoženjem povrnil v domovino. Pretežna večina pravih emigrantov je stalno podpirala svoje v Italiji bivajoče družine. Razen denarja je prinesla ta armada izseljencev tudi gospodarski napredek. V Severni Ameriki je pomenil zaničevani »Dago«, južni Italijan »najmanj razvjenega in najcenejšega delavca«, kakor piše ameriški sociolog profesor Foerster. A v stari domovini je nastopal isti kopač kot petični »Amerikaneec«. Pod njegovim vplivom je napredovala higijena in azadovajala malarija. Južna, poprej nepopisno revna Italija se je na ta način povzpela do skromnega blagostanja. Prebivalstvo je pričelo naraščati, in število izseljencev je postajalo vedno večje. Mednarodni strokovnjaki so ugibali že pred vojno, s čim se bo zaključil ta svojevrstni ekonomski razvoj?

Vojna je zajela emigracijo in povojna leta so jo popolnoma presekala. »William«, domači delavec v Zedinjenih državah, je zaprl vrata, ker je sklenil, da mu odjeda Italijan vsakdanji roastbeef: saj »shaja tri dni z eno banano«. Isto sta storili Nemčija in Anglija. Južna Amerika ni več nekdanja obljudljena dežela za koloniste. Ostala je samo Francija, ki so jo zdaj poplavili italijanski emigranti. Leta 1921 je bivalo na Francoskem 400.000 in leta 1925 že 850.000 Italijanov. Vzporedno s tem valom narašča mržnja napram bogati in izumirajoči Franciji. Mussolini ne mara emigracije in poskuša tudi zajeziti »belo kuglo«, ki dokaj hitro napreduje v povojni Italiji. Sicer pa je to postranska zadeva. Če bi nehala italijansko prebivalstvo rasti ali če bi bile odstranjene ovire za emigracijo — se ne bi živ krst zmenil za Mussolinijevo hotenje. A čudeži so izostali, in zato je nastalo vprašanje o italijanskih »demografskih pravicah«. Parlamentarne vlade so padle, ker Italiji niso mogle ponuditi »novega mesta pod solncem«. Gospodarska kriza se lahko ozdravi samo potom dolgoletnega temeljitega dela. A ljudstvo se je naveličalo čakati, ker je trdno prepričano, da so ga prikrajšali nezmožni državniki ali sleparski zavezniki za posledice zmage, ki bi morale »zadostiti življenjskim zahtevam Italijev. Težko je dopovedati ljudstvu, da vojna vedno namesto »zadostitve« prinese samo trajne gospodarske težave. Fašizem je objuboval hitro in uspešno pomoč ter je res zmagal v boju za državno oblast. Nekaj je seveda storil. Neštivilne »aktivne« in »specialne«, železniške in pristaniške milicije, fašistovski uradi in druge ustanove zaposlujejo desetisoče ljudi. Omeniti je treba še obsežna javna dela in »delavske korporacije«, ki pomagajo brezposelnim na ta način, da znižajo zaslužek in število delovnih ur pri ostalih delavcih.

Vendar pomenijo vsa ta sredstva seveda samo začasno in nezadostno ublažitev ekonomske krize, ker nalagajo težko breme državnih blagajni. Prištevajo k temu še ameriške carine in pa stroške za oboroževanje. Zato zopet slišimo o italijanskih »demografskih pravicah«, in so namenjeni milijoni, ki jih je rešila anglo-amerikanska popustljivost Italiji pri vojnem dolgu za letala, ki »bodo zastrla italijansko solnce« ter križarke, »ki so lepše nego vse pacifiistično krasnorečeske«.

Evropa je po pravici vznemirjena, pa tudi z italijanskega stališča je žalostno, da utegne fašizem samo podvojiti one ekonomske težkoče, ki so mu kumovale ob rojstvu. Hotel je namah rešiti neodoljiva vprašanja, a začel v zagato, kjer se bo lahko končalo sedanje poglavje italijanske zgodovine. Kajti le norce more misliti na vojno, ko pa Ameriki še dolg za prejšnjo ni odplačan! Treba je torej energično kreniti v drugo smer — to j pa za fašizem silno težko. Ergo?

Saarsko vprašanje v ospredju evropske politike

Pariz, 3. julija. d. Izgredi nemških nacionalistov proti frankofilom v Porenju, ki so se zgodili v Kaiserslauternu, so zelo razburili desničarsko časopisje. Tudi »Echo de Paris« kaže, da je v skrbeh in men, da se je z izpraznitvijo Porenja zaključila historična doba »in se začena nova, katero moremo sprejeti samo s skrajno skrbjo. Ko smo osvobodili Mainz, se bojimo, da smo osvobodili obenem nemško revanžo.«

Pa tudi oficijozni »Temps« zabelezuje nekatera neprijetna dejstva. Ne glede na to, da proglas predsednika Hindenburga ne vsebuje nobene besede o izboljšani možnosti zblizanja s Francijo, opozarja ta proglas v prvi vrsti na saarsko ozemlje z obljubo, da bo nemška vlada storila vse, da bi se čim prej vrnilo k svoji materi Nemčiji. »Ta način postavljanja saarskega vprašanja« — pravi »Temps« — »ki ga Hindenburg smatra za prvo potrebo rajha, v sedanjem momentu, ko so Francozi komaj izpraznili Porenje, in sicer prostovoljno in pred rokom, določenim po versailški pogodbi, se nam ne zdi dobra politika.«

Cisto nasprotno stališče pa zavzema angleška

javnost. Tako n. pr. pišejo »Times«: Saarsko ozemlje je bilo prepuščeno Franciji zato, da se po pravici oškoduje za francoske rudnike, ki jih je uničila nemška vojska. Sedaj pa se je izkazalo, da so bili takratni računi napačni in da so zavezniki podcenjevali možnost pozitivne po vojni uničene francoske industrije. Danes se v Franciji izkoplje veliko več premoga nego pred letom 1914 in vrh tega dobiva na leto še 13 milijonov ton iz Posaarja. Na ta način je namen, ki ga je imel paragraf versailške mirovne pogodbe, s katerim se je Posaarje za daljšo dobo prepustilo Franciji, že davno dosežen. Zato je upati, da bo izpraznitev Porenja podvizala pogajanja zaradi Posaarja. Saj ni nobenega dvoma, da bi plebiscit, o katerem versailška pogodba govori, izpadel s 95% za Nemčijo.«

Treba je naglašati, da velika večina francoskega časopisja, predvsem demokratično časopisje, ne deli mnenja desničarskega časopisja, ampak nadaljuje s članki, v katerih izpraznitev Porenja toplo pozdravlja in soglasno smatra kot začetek novega boljše položaja v Evropi. Intrige nekaterih nemških fašističnih elementov so tako brezpomembne, da bi jih resna francoska javnost sploh ne smela

jemati v poštev. Nobena tajnost ni, da je nemški fašizem obenem z avstrijskim popolnoma skrahiral. Mi vemo, da nemška nacionalna socialistična stranka, ki predstavlja nemški fašizem, razpada. Francoska desničarska reakcija s svojimi pretiravanji more le nemškimi šovinistom priti na pomoč. »Odgovorni nemški krogi« — piše »Soir« — »imajo resno voljo, da se vojna popolnoma likvidira in da oba naroda postaneta resnična prijatelja za vedno, ker evropsko ravnotežje in evropska kultura sloni ta za bodoče na francosko-nemškem sodelovanju.«

Nemški demokratični krogi se s »Tempsom« popolnoma strinjajo v graji, ker Hindenburg v svojem oklicu ni pokazal perspektive bodočega francosko-nemškega prijateljstva, menijo pa, da se to samo po sebi razume. Pač pa dajo »Temps« popolno prav, ker se Hindenburgov oklic ne spominja Stresemanna, ki ima poleg Brianda največ zaslug, da se je Porenje predčasno izpraznilo. Ker pa tiče Posaarje, so Nemci edini v tem, da je treba to vprašanje takoj spraviti na dnevni red, ker le potem se bo moglo govoriti s polno upravičenostjo o novi eri Evrope.

Marinkovič o Mali antanti

Mala antanta je organska zgradba, ki se ne more razširiti na druge države

Belgrad, 3. jul. u. »Pravda« prinaša razgovor svojega urednika z zunanjim ministrom dr. Vojo Marinkovičem, ki se je snoči vrnil iz Bukarešte v Belgrad. V tem intervjuju dr. Marinkovič daje pojasnila, ki so v zvezi s konferenco Male antante in njegovim bivanjem v Bukarešti. Ponovno naglašja, da je Mala antanta soglasna v vseh vprašanjih, ki so mogla in ki bi se mogla priti na dnevni red.

Glavno in najvažnejše vprašanje je bilo vprašanje gospodarskega sodelovanja. O tem se je mnogo govorilo, pa se ni moglo končno veljavno urediti. Zunanji ministri so razpravljali o rešitvi, ki bi se mogla poiskati, in v kateri smeri naj bi se poiskala. Pri tem je težavno vprašanje to, da je stvar popolnoma nova.

Opozorjen na pisavo pariškega »Journala«, da bi se imela Mala antanta preurediti na federativni podlagi in da bi imeli v Malo antanto stopiti tudi Avstrija in Madjarska, je dr. Marinkovič dejal:

O kaki razširitvi Male antante kot politične

organizacije in kot politične kombinacije ne more biti govora. Torej to ni problem. Mala antanta ne sodeluje ne samo sosednimi, nego z vsemi drugimi državami. Mala antanta se ne bi mogla razširiti, ne da bi se kvalitativno oslabilo, celo ne na Poljsko.

O svojih razgovorih v Bukarešti je dr. Marinkovič izjavil, da se je razgovarjal z vsemi merodajnimi činitelji, pri čemer so ga zanimala gospodarska vprašanja. Videl je, da se v Bukarešti gleda na te probleme na isti način, kakor pri nas in da imamo razlog verovati, da bo prišlo do sporazuma in da se bodo rešili gospodarski problemi, ki se postavljajo pred nas in pred druge evropske države.

O avdienci pri kralju Karlu je rekel dr. Marinkovič: »Kakor sem pričakoval, sem pri kralju našel najtoplejšje simpatije za našo državo in popolno soglasje s politiko, ki jo vodijo naše tri države. Sicer pa daje stanje v Romuniji najboljšo upanje in naravno je, da bomo s simpatijami spremljali razvoj razmer v Romuniji.«

Strašna železniška nesreča v Italiji

Brzovlak trčil ob tovorni vlak — 16 mrtvih, 34 težko ranjenih

Bologna, 3. julija. as. Strašna železniška katastrofa se je pripetila davi ob 6.30 na postaji Sasso na progi Bologna—Firenze. Milanski brzovlak je z vso hitrostjo in s strašno silo zavozil v tovorni vlak, ki je stal na stranskem tiru. Obe lokomotivi sta razbiti ter so se vagoni brzovlaka zarinili drug v drugega. Prvi vagon brzovlaka za priljaznim vagonom je bil popolnoma zmečkan. Od potnikov tega vagona jih je bilo 14 takoj mrtvih, 30 pa več ali manj težko ranjenih, katere so spravili v bolnišnico. V brzovlaku so se vozili skoro samo milanski izletniki, ki so se vozili na jadransko riviero. Katastrofo je povzročil postajenačelnik, ki je napačno uravnal premikalno napravo. Uradnik je zbežal in ga do sedaj še niso našli. Izmed ranjenih oseb je že umrla neka ženska, katere še niso mogli iden-

tificirati, tako da je število mrtvih narastlo na 15. Po dosejanjem seznamu so bili žrtve nesreče samo Italijani. Vseh mrtvecev še niso mogli agnoscirati, ker so povečini strašno razmesarjeni.

Milan, 5. julija. as. Uvedla se je stroga preiskava, da se ugotovi odgovornost službojočega osebja. Po prvih vesteh se je smatralo, da je nesrečo povzročilo to, ker je v trenutku nesreče tehnično osebje popravljalo električno premikalno napravo. Namestnik generalnega ravnatelja državnih železnic je odpotoval iz Rima, da bo osebno vodil strogo preiskavo. Razen 16 mrtvecev so do sedaj rešili izpod razvalin 34 težko ranjenih. Direktni promet med Bologno in Firenzo je prekinjen.

Mussolini

zahteva revizijo mirovnih pogodb

Ostra zavrnitev francoskih krogov

Pariz, 3. julija. as. »Petit Parisien« objavlja članek Mussolinija o Briandovem memorandumu. Mussolini izvaja, da politične, gospodarske in socialne difference ter nasprotstva v aspiracijah in nacionalnih zahtevah evropskih narodov onemogočajo evropsko zvezo, za katero je prvi pogoj resna in odkritosrčna revizija obstoječih pogodb, da se odstranijo vsaj najhujše napake. Mussolini vidi v Nemčiji, Angliji ali v ameriških Združenih državah vzorec načina evropske federacije, ki se mu zdi edini mogoč. »Petit Parisien« pripominja k temu: Ker Italija v mirovnih pogodbah ni dosegla vsega, kar je želela, zahteva duce revizijo mirovnih pogodb, ne da bi mogel navesti, kako daleč naj gre ta revizija. Toda nedovoljnost je slab vzrok za Italijo, sabotirati poskus za združitve Evrope, ki je vendar nedvomno v največjem interesu vseh držav, to-

rej tudi Italije, posebno iz gospodarskih razlogov.

Pariz, 3. jul. as. Mussolinijev bojni klic proti Briandovemu načrtu je povzročil v pariških diplomatskih in parlamentarnih krogih veliko nevoljo. Briandov intervju v »Daily Herald« se zato povsod odobrava.

»Temps« izjavlja: »Končno se je moralo enkrat izreči, da Italija s svojimi izključnimi obdolitvami Francije vedno zopet po krivici poskuša pred svetovnim mnenjem prevladati na Francijo odgovornost za sedanji kočljiv položaj v francosko-italijanskih odnosih. Ne more se tajiti, da so bili bojeviti govori Mussolinija, katerih serija se je začela v trenutku obstoječih pogajanj, edini kamen spodbite in da je torej ležeče na Italiji, ta kamen spodbite zopet spraviti s pota.

London, 3. julija. as. Briand je izjavil

Kanonizacija v Rimu

Rim, 3. julija. p. Na kanonizaciji mučenika kardinala Bellarmina in Teofila de Curte so bili navzoči delegati raznih narodov. Iz Zagreba je odšla skupina romarjev pod vodstvom msgr. dr. Lovra Radičevića, dekana prvostolnega kapitlja. Sv. oče jih je sprejel v avdienco. V tej skupini je bila tudi vrhovna prednica hrvatskih usmiljenk M. Ignacija Pavličić. Sv. oče je bil nasproti našim delegatom zelo ljubezljiv. Podelil jim je apostolski blagoslov. Delegati so se nastanili v zavodu sv. Jeronima.

Kaj je vzrok svetovni gospodarski krizi?

Pariz, 3. julija. d. Predsedstvo mednarodne Trgovinske zbornice je na svoji seji pod predsedstvom g. Theunisa o vzrokih sedanje svetovne gospodarske krize izdalo sledeči komunikate:

Mednarodna Trgovinska zbornica je mnenja, da je kritičen položaj svetovnega gospodarstva povzročen 1. po dvigu produkcijske zmoglosti, ki presega narastek prebivalstva; dalje po dvigu masne fabrikacije in po želji mnogih držav, da bi se popolnoma industrializirale; 2. po zmanjšanem konzumu, ki je posledica poljedelske krize in zatvoritve gotovih trgov za razpečevanje. Padec konzuma je poostren radi dejstva, da v Rusiji, Kitaju in Indiji prebivalstvo 900 milijonov duš ne samo, da ni izboljšalo svojega življenjskega standarda, ampak konzumira individualno celo manj nego pred vojno. Vpoštevati je tudi dejstvo, da cele male trgovine niso šle vzporedno z razvojem cen v veliki trgovini v vseh industrijskih državah.

Zato opozarja mednarodna Trgovinska banka vlade vseh držav in javnost sploh na to, da je treba zakonitih odredb, ki bi pospeševale internacionalno gospodarsko izmenjavo; banka za internacionalno izmenjavo plačil in ostale evropske banke pa bi morale storiti vse, kar je v njihovi moči, da bi se preprečilo prekomerno kopičenje zlate založbe in da se olajša dajanje kreditov po zmerni obrestni meri pa svobodni promet s kapitali.

Gradba zemunškega mostu

Belgrad, 3. julija. z. Včeraj so se pričela dela za zgraditev zemunškega mostu. Dela so se pričela na obeh straneh. Zaposlenih je veliko število delavcev in strokovnjakov inženjerjev. Družba »Société de Batignolles« sondira cesto, ki bo šla do Zemuna. Material se že dovažja. Dela na pančevskem mostu se zelo pospešujejo in završujejo. Gradi se poslednji steber. Družba »Batignolles« zelo pospešeno dela na sondiranju terena za asfaltirano cesto od Zemuna do Pančeva.

Graditev auto-cest

Belgrad, 3. julija. p. Gradbeno ministrstvo proučuje načrt banovin o vprašanju ureditve cest po vsej državi. Veliko število del je že odobrenih. Sedaj se proučuje vprašanje zgraditve in vzdrževanja asfaltiranih cest, ki se že grade v posameznih banovinah. Prav tako se bodo pričele graditi nekatere krajše ceste, ki naj bi vezale glavna središča z dobrimi cestami. S temi nameravanimi deli se bo mnogo odpomoglo brezposelnosti.

angleškimi časnikarjem, da francosko-italijanskih pogajanj ne zavlačuje Francija, temveč da so jih zavlekli trije Mussolinijevi majski govori. Bilo je treba več tednov, da se je popravila škoda, ki je nastala v politični atmosferi radi ostrih izjav.

Notranja politika in gospodarske smernice sovjetov

Moskva, 3. julija. O notranjem položaju ter smernicah boljševiške notranje politike je Stalin na kongresu komunistične stranke izjavil sledeče:

Pod sovjeti se Rusija nevdružno izpreminja iz nekdanje agrarne v novo industrijsko deželo, kakor to zahtevajo njene naravne posebnosti. Pred vojno so pridelali kmetje 58 in delavci samo 42 odstotkov celotne produkcije, a sedanje razmere je 47 : 53. Poseben napredek kaže težka strojna industrija. Še leta 1927-28 je tvorila samo 27% celotne produkcije, dočim je odpadlo 73% na pridelovanje življenjskih potrebščin v širokem pomenu besede; zdaj pa imamo razmerje 55 : 67. Tekom zadnjih treh let je narasel denarni promet socializiranih podjetij za 333% ter znaša letos 4.275 milijonov rubljev. Med tem je nazadovale zasebni kapital za 19%; znaša namreč samo 51 milijonov in bo v dogledni bodočnosti popolnoma izumrl.

Zalibog to še ne pomeni, da jim bomo kmalu enakovredni v tehničnem oziru, ker smo tako proklete zaostali. Delati moramo z isto naglo vedno naprej. Ljudje, ki zahtevajo počasnejšo industrializacijo, naj vedo, da so grobarji socializma. Prva posledica našega strojnega razmaha bo poljedeljski napredek. Žitno vprašanje je v bistvu ugodno rešeno, in zdaj je na vrsti meso. Število živine je daleč za onim iz predvojnih let. Vse izkušnje kažejo, da so kos poljedeljski krizi edino velika, z modernimi tehničnimi pripomočki opremljena gospodarstva. Zaman bi kaj pričakovali od malih kmetov. Zadnja leta je delovalo z ogromnim uspehom do 200 slanih poljedeljskih kolektivov. Pjatiletka je predvidela socializacijo 5 milijonov ha polja.

V resnici se bo dvignila in površina na 8 mil. hektarov in sicer že prihodnje leto, ker smo zasejali 3,8 mil. ha tekom letošnje pomladi. Koncem pjatiletke bomo imeli namesto predvidenih 20,6 mil. najmanj 36 mil. ha obdelanega polja.

Nato je Stalin podal posebno optimistično sliko stanja delavstva, trdeč, da plača industrijskega delavstva znaša 167% predvojne višine in tvori skupno z zaslužkom proletarskih kmetov (ki ne delajo z najetimi poljskimi delavci) nad 77% celokupnega vsakoletnega narodnega dohodka.

Nato se je Stalin ostro obrnil proti desničarski opoziciji, ki govori o nazadovanju ali zastoj, mesto da bi videla v težavah le posledice napredujočega razvoja, in s svojim defetizmom podpira kulaštvo, to je zadnje ostanke kapitalizma na deželi. Zaključil je svoj referat z vzklikom: »Pometli bomo s temi našimi pristaši, ki nam nočejo pomagati v boju pa rajši širijo dvome o možnosti naše zmage.«

Tudi topot je strankin aparat, ki dela z neprekosljivo sigurnostjo, opozicijo popolnoma zmel. Po Stalinovem govoru so Rykov, Tomski in Ugljanov, voditelji desničarske opozicije, podali naravnost poniževalne izjave, da so se popolnoma zmotili.

Tajnik leningradске strankine organizacije Kirov je med splošnim odobravanjem nato izjavil, da strankinim pristašem tudi te izjave ne zadoščajo. »Buharin (ki ga ni bilo na kongres) molči in to vzbuja v nas nezaupanje. Mi ostanemo mnenja, da desničarji ne spadajo več v stranko.«

Kapitulacija desničarjem torej ni nič pomagala.

Resolucija strankinega kongresa

Moskva, 3. julija, as. Soglasno sprejeta resolucija k Stalinovemu poročilu o politiki vodstva stranke je potrdila popolno zmago Stalina na kongresu stranke in v vsej stranki. Resolucija odobrava dosedanje politične smernice centralnega odbora in postavlja nove, ki se strinjajo s Stalinovimi formulacijami. V zunanjepolitičnem pogledu ugotavlja resolucija splošno krizo skoro vseh kapitalističnih držav in temu nasproti primerja notranji položaj v sovjetih, katerih mednarodna moč da se je utrdila in dosegla giganiske uspehe v industrializaciji Rusije. Petletni načrt je bil že v prvih dveh letih izpolnjen daleč preko programa. Kulaki so potisnjeni v ozadje in sedaj se lahko začne njihova popolna likvidacija. Kar tiče zunanjo politiko, zahteva resolucija najjožjo solidarnost z delavci kapitalističnih držav, Rusko zunanjo politiko vodi odločna volja po miru, vendar je potrebno, da se napno vse sile za obrambo na suhem, na morju in v zraku. Kar tiče gospodarska vprašanja, mora ostati še nadalje monopol za zunanjo trgovino kot podlaga ter se morajo še nadalje pritegniti inozemski strokovnjaki, da se pospeši industrializacija in da se okrepijo lastne obrambne sile. Kar se tiče desničarske opozicije v stranki, pobija resolucija pravico do posebnih naziranj ter izraza strankino nezaupanje napram vsem opozicijskemu tembolji, ker zasleduje desničarska opozicija novo taktiko s tem, da formalno prekljuje svoje napake in se podreja stranki, v resnici pa je samo od odkrite opozicije prešla k tajni opoziciji in čaka na prilike za nove napade na vodstvo stranke.

Doklade za zbornice TOI

Belgrad, 3. jul. AA. Nj. Vel. kraj je na predlog ministra za trgovino in industrijo in po zaslišanju predsednika ministrskega sveta podpisal in objavil zakon o razdelitvi in vplačevanju doklad na neposredne davke za trgovske, industrijske in obrtne zbornice. Pri tej priliki je bilo izdano s pristojnega mesta tole poročilo:

Po obstoječih zakonih o organizaciji trgovskih, industrijskih in obrtnih zbornic je njihov izdatek tolik, da ga ni moči pokriti z lastnim imetjem in podjetij zbornice in taksmi ter morajo dobiti gotov del državnih davkov raznih vrst za svoje potrebe. Z današnjim zakonom o neposrednih davkih so izmenjeni davki, na katere se plačujejo te doklade. Zato je bilo potrebno, da se razdelitev in vplačevanje teh davkov uredi z novim zakonom. Razen tega je potrebno sprejeti odredbo v interesu pravične razdelitve bremen za vzdrževanje zbornic, zlasti v pravcu, da vsakdo, ki kot pripadnik zbornice uživa gotove pravice, mora zbornici dati svoje doprinos. Zakon je imel v mislih i to i ono. Pravice zbornice na plačevanje doklad po novem zakonu in krog obveznikov plačevanja doklad se giblje v mejah dosedanjih zakonov. Doklade se plačujejo samo na podlagi davkov na dohodke od delavnic in podjetij, na podlagi davka na dobiček, pri podjetjih, ki so obvezana javno polagati račune. Posebno je naglašeno, da se doklade plačujejo na 1,2 promila davka po čl. 86, odst. 2. zakona o neposrednih davkih, zato ker je ta oblika davkov bila prej neznan (§ 1, odst. 1 in 3). Zakon predvideva možnost raznih stopenj doklad za različne oblike davkov, da bo moč voditi računa o neenakosti obremenjenosti podjetij z raznimi oblikami davkov. Doklade so dolžne plačevati tudi podružnice delavnic po analognih odredbah zakona o neposrednih davkih. Podjetja, ki ne plačujejo državnih davkov ali za katere bi zbornične doklade znašale manj od 250 Din, ter podjetja, ki bi bila iz kakršnihkoli razlogov oproščena plačevanja državnih davkov, plačajo doprinos po lestvici, ki jo bo po predlogu zbornice odredil ban. Te doklade ne morejo biti nižje od enega promila, niti ne večje od 50.000 (§ 3). Predvideva se nekatere oprostive plačevanja tega doprinosu (§ 4). Državna podjetja plačujejo doklade na davke, ki se razpisajo na dobiček in poslovanje s privatnimi osebami (§ 5). Doklada za zbornico se plačuje državi davčni oblasti obenem z davkom.

Zborovanje jugoslov. profesorjev

Belgrad, 3. jul. u. Dopoldne ob 11 se je pričel enajsti redni kongres jugoslovanskega profesorskega društva. Na kongres so prišli profesorji iz vseh krajev. Belgrad ima 35 delegatov, Zagreb 21, Sarajevo 7, Ljubljana 14, Split enega. Za predsednika kongresa je bil izvoljen sarajevski gimnazijski ravnatelj Cuković. Kongres je pozdravil prosvetni minister Boža Maksimović s toplim govorom. Dalje je pozdravil kongres belgradski podžupan Krstić.

Nato se je pričelo poročilo uprave, v katerem se je posebno naglasilo vprašanje graditve profesorskega doma. Prosvetno ministrstvo je dalo v proračun 150.000 Din v podporo za ta dom. Potrebna pa sta najmanj 2 milijona. Dom naj bi služil temle namenom. V njem bi bil sedež društvenih poslovnih prostorov, čitalnica, knjižnica, srednješolski muzej, dvorana za razne prireditve. Poleg tega bi v njej bila nameščena Profesorska kreditna in podporna zadruga. Dom naj bi služil tudi kot nekako prenočišče članov, ki se za kratek čas mudijo v Belgradu. Po možnosti naj bi se v njem uredil tudi internat za profesorske otroke. Za profesorski dom se bo uvedel članski prispevek skozi pet let, ki bi znašal od 5—16 Din mesečno, glede na skupino, v kateri se posamezniki nahajajo. Društvo izdaja glasilo »Glasnik«, ki se tiska v 2800 izvodih (lani 2600). List obravnava aktualna šolska in društvena vprašanja. Profesorsko društvo izdaja knjige v lastni založbi. — Društvo ima 2628 članov (lani 2322). Po posameznih sekcijah: Belgradska 1493, Zagrebska 561, Ljubljanska 256, Sarajevska 203, Splitska 115. Knjižnica glavne uprave šteje 1540 knjig znanstvene, poučne in zabavne vsebine. Društvo je imelo 163.000 dohodkov, izdatkov pa 140.000 Din. Fond za zgraditev doma ima 309.000 gotovine.

Grof Bethlen proti podonavski federaciji

Budimpešta, 3. julija. d. V seji magnatske zbornice dne 2. t. m. je ministrski predsednik, grof Bethlen podal nekatere za mentaliteto Ogrske značilne izjave.

Regentov brat, general Horty, je interpeliral vlado zaradi propagande, ki jo razvija v inozemstvu protestantovski škof debrecinski Baltaz, ki je med drugim nedavno imel referat pred člani zunanjepolitičnega odbora francoske poslanske zbornice, s katerim da je Ogrsko zelo kompromitiral.

Na to je predsednik vlade odgovoril, da je škof Baltaz v resnici brez vednosti vlade članom francoskega parlamenta referiral o ogrski politiki in pri tem zagrešil veliko neresničnih trditve. Dejal je n. pr., da ogrski katoliški episkopat dela na restavraciji Habsburžanov, in sicer zato, da bi si zagotovil svoja posestva, kar pa ni res. Dejal je tudi, da je na Ogrskem oblast v rokah majhne skupine magnatov in cerkvenih knezov in da so magnati krivi, če se Madjarska ne more sporazumeti s svojimi sosedi, s Češkoslovaško, z Romuni in Jugoslovani. Ogrska bi morala najti edini pravi izhod

iz svojega povojnega položaja v podonavski konferaciji, katero je propagiral že Ludovik Košut.

Grof Bethlen je s temi nazori škofa Baltaza polemiziral, rekoč, da je za časa Košuta obstojala še velika zedinjena Ogrska in da takrat niti Srbija niti Rumunija še nista dosegli reke Tise. S podonavsko federacijo je hotel Košut ločiti Ogrsko od Avstrije, da bi mogla utrditi svojo neodvisnost kot prva med enakimi, med majhnimi narodi centralne Evrope. Danes pa, je nadaljeval Bethlen, pomeni ideja podonavske federacije, ki jo je lansiral Praga, ječo, v kateri bi bila Ogrska zaprta od sosedov, ki so povečali svoj teritorij na njen račun.

Baltaz je trdil, da je bila Ogrska potegnjena v svetovno vojno v službi nemških aspiracij in da bi se zato morala danes postaviti na stran zapadne demokracije. Zmota je, je nato odgovoril Bethlen, da bi Ogrska mogla od inozemstva kaj doseči, odrekajoč se svoji nacionalni časti.

Magnatska zbornica je odgovor Bethlena soglasno sprejela z živahnim odobravanjem.

Priprave za vseindsko konferenco

Razpravljalo se bo na podlagi Simonovega poročila

London, 3. julija. AA. O namenu in obsegu indijske konference o raznih vseindijskih problemih in vprašanjih britske Indije se so razširile v Londonu in v Indiji najrazličnejše vesti. Namen konference je popolnoma jasno obrazložil indijski podkralj meseca septembra in njegovo vprašanje velja še vedno. Vlada upa, da bo konferenca, na katero bodo povabljeni zastopniki raznih indijskih strank in interesov v britski Indiji in zastopniki indijskih držav, omogočila, da se predložijo parlamentu predlogi, ki bi eventualno potrebovali splošno odobritev. Glavna karakteristika konference bo, da bo popolnoma svobodna in da lahko razpravlja o poročilu indijske ustavne komisije in centralnega odbora.

Vlada konferenci ne bo stavila predlogov. Vlada se bo udeležila konference in bo odkri-

točno izjavila, da bo edina točka dnevnega reda poročilo indijske ustavne komisije, ki ga bo konferenca, če bo hotela, lahko odklonila. Trditve, da konferenca ne bo razpravljala o poročilu indijske ustavne komisije ali pa o kakem drugem poročilu, bi pomenjala zanikanje svobode konference. Na drugi strani pa je smešno trditi že sedaj, da je poročilo indijske ustavne komisije mrtva črka, Uradni krogi menijo, da je poročilo velikanske vrednosti in važnosti in zelo konstruktiven donesek k rešitvi indijskega političnega problema. Pri tem pa je treba pripomniti, da je to poročilo čeprav tako avtoritativno in velike vrednosti, končno vendarle samo poročilo in da ni v nikakem oziru odločitev vlade ali pa parlamenta.

Razpust poljskega sejma?

Varšava, 3. jul. as. Vladni listi napovedujejo obtožbe proti organizatorjem in glavnim govornikom kongresa opozicije v Krakovu. Obtožbe pa se bodo radi imunitete večine obdolženih mogle izvesti šele po razpustitvi parlamenta. Ali se razpustitev parlamenta namerava, se bo pokazalo šele potem, ko bo znana vsebina tajnih razgovorov med ministrskim predsednikom in predsednikom republike.

Novi davki v Nemčiji

Berlin, 3. julija. as. Nemški državni svet je danes na razpravi, ki je trajala podrgo uro, sprejel predlagane finančne zakone. Pripomniti je, da je državni svet, ki se je preje izjavil proti Moldenhauerjevim davčnim zakonom, razpravljaj danes popolnoma stvarno in mirno ter sprejel predlagane nove davke v višini 250 milijonov mark. Celu bavarska vlada ni delala nobenih težkoč in so predlogi dobili ogromno večino 56 proti 9 glasovom.

Jetike vedno manj

London, 3. julija. AA. Sir George Newman, načelnik zdravstvenega ministrstva, je na konferenci narodnega združenja za boj proti jetiki izjavil, da je padlo število smrtnih primerov pljučne jetike od 3.198 na milijon prebivalcev leta 1847 na 709 leta 1928. V zadnjih 80. letih je umrljivost nazadovala za tri četrtine.

Stališče Avstrije do Briandove spomenice

Dunaj, 3. jul. as. Jutrišnji ministrski svet se bo bavil s sestavo odgovora avstrijske vlade na Briandov memorandum o Panevropi in o avstrijski noti, ki se je sestavila v avstrijskem zunanem ministertvu. Pred končnoveljavo sestavo avstrijske note se je dosegel sporazum z nemško vlado. Avstrijski odgovor se bo po vsebini precej natančno vjemal z odgovorom nemške vlade. Naglašalo se je, da se s strani avstrijske vlade ne sme zgoditi ničesar, kar bi utegnilo kršiti avtoriteto ali kompetenco Društva narodov, dasi se Briandov predlog pozdravlja s toplimi simpatijami.

Morski volkovi vidijo le pol obzorja

Washington, 3. julija. AA. V komentarju o zadnjih izjavah angleških admiralov Beatty in Jellicoe v angleški lordski zbornici o priliki debate o pomorski londonski pogodbi je Stimson šaljivo pripomnil, da so se ameriški angleški in japonski admirali zedinili. Težkoče obstajajo v tem, da vidijo njihove vlade celo obzorje, dočim ga vidijo stari morski volkovi le polovico.

Dunajska vremenska napoved: Malo spremembe dosedanjega vremena. Vročina bo še narastla.

Pravilnik o delovanju banskih svetov

Belgrad, 3. julija. AA. Predsednik ministrskega sveta in minister za notranje zadeve general Peter Zivković je na podlagi čl. 26 zakona o banki upravi predpisal pravilnik o delovanju banskih svetov. Pravilnik slove:

Čl. 1. Banski svet je posvetovalni organ bana in zaseda na sedežu banovine.

Čl. 2. Člane banskih svetov postavlja in odstavlja minister za notranje zadeve iz vrst oseb, katerih nasveti morejo najbolje koristiti interesom banovine.

Čl. 3. Vsak član banskega sveta prejme dekret o svojem imenovanju, ki mu ga izda ban dotične banovine. Imenovanje članov banskega sveta se razglasi v službenem listu dotične banovine, ako obstoji.

Delokrog sveta

Čl. 4. Člani banskega sveta morajo motriti predvsem gospodarski, socialni in kulturni razvoj srezov in mest, ki so zanje postavljeni. Banu izročajo spomenice s potrebnimi predlogi v tem pravcu. Naposed morajo dajati nasvete o poslih v poljedeljskih svetih, o zadevah drevnecnih oglednih in kontrolnih postaj, o pospeševanju živinoreje in perutinarstva, o ustanavljanju banskih konjušnic, o strokovnem šolanju kmetovalcev z banskimi poljedeljskimi šolami in poljedeljskimi strokovnimi tečajji, o vzdrževanju in ustanavljanju novih banskih bolnic, dežjih domov, moških in ženskih hirnalnic, banskih zdravilišč in kopališč, o podpiranju elementarno škodovanih krajev, o vzdrževanju obstoječih in o gradnji novih cest in železnic, kakor tudi o vzdrževanju in zidanju novih šolskih zgradb, o regulaciji rek in hudournikov, o podpiranju strokovne izpopolnitve obrtniškega in trgovskega pomladka in gospodinjstkih šol, o podpiranju Sokola ter kulturnih in športnih društev, skratka o vseh vprašanjih, ki se pojavijo v tem pogledu v njihovih krajih. Člani banskega sveta lahko dajejo mnenja in nasvete v tem pogledu na vseh banovino.

Čl. 5. Člani banskega sveta se ne smejo vmešavati ali vplivati na reševanje in sprejemanje sklepov in poslih upravnih oblastev in se morajo vzdržati vsakih intervencij pri oblastvih. Svoje dolžnosti kot člani banskega sveta smejo izvrševati samo na sejah banskega sveta s tem, da stavljajo predloge in svetujejo ukrepe v zmislu čl. 4.

Zasedanje sveta

Čl. 6. Banski svet se redoma sestaja enkrat na leto in to najkasneje mesec dni pred končno določitvijo banskega proračuna. Seje tega zasedanja lahko trajajo največ 15 dni.

Čl. 7. Člane banskega sveta vabi na seje ban. Čl. 8. Seje banskega sveta so v prostorih, ki jih določi ban.

Čl. 9. Ban predseduje sejam in vodi delo banskega sveta.

Čl. 10. Prisotnost člana je treba ugotoviti na vsaki seji z imenskim pozivom.

Čl. 11. Na prvi seji se prečitajo predlogi za banki svet, ki jih pripravi ban. Vsak član banskega sveta sme iznašati svoje opombe in stavljati predloge v zmislu čl. 4. tega pravilnika. Ban mora zaslišati svet o tem, kakšnim potrebam srezov in mest gre prvenstvo, in mora po svoji oceni in po finančni moči banovine ukreniti vse, da se tem potrebam zadosti in da se preskrbe proračunska sredstva.

Čl. 12. Po končanem posvetu o banskem proračunu smejo člani banskega sveta pokreniti tudi druga vprašanja, nanašajoča se na posle čl. 4. tega pravilnika.

Čl. 13. Ban sme s predhodnim dovoljenjem ministra za notranje zadeve pozvati člane banskega sveta na izredne seje banskega sveta, ki pa ne smejo trajati več kot 5 dni, tudi za druge važne prilike, zlasti v poslih, ki se nanašajo na najete posojila, na odčititve banskih nepremičnin, kakor tudi glede sprejema važnih uredb z večjim finančnim efektom. Pri določevanju teh seji je treba po možnosti vpoštevati, ali pridejo ti dnevi v čas, ko so poljedelska in druga gospodarska dela v polnem razmahu.

Čl. 14. Pomočnik bana in načelniki oddelkov banske uprave lahko prisostvujejo sejam banskega sveta. Ban sme pozvati na te seje tudi druge referente. Delovodjo s pomožnim osebom za vodstvo zapisnika o delu banskega sveta odredi ban iz vrst uradnikov banske uprave.

Čl. 15. Člani banskega sveta so dolžni redno prihajati na seje banskega sveta.

Čl. 16. Banski svet ne more zasedati, ako ni prisotna vsaj polovica njegovih članov.

Čl. 17. Razen oseb v čl. 14. tega pravilnika in razen zastopnikov pristojnih oblastev nihče ne more prisostvovati sejam banskega sveta.

Čl. 18. Člani banskega sveta smejo govoriti, ako dobe besedo, le o predlogih, ki so na dnevnem redu.

Čl. 19. Ban sme odrediti:

1. da nihče o istem predmetu ne more govoriti dvakrat;

2. da je čas govora omejen.

Čl. 20. O delovanju banskega sveta se vodi zapisnik. Vanj je treba zabeležiti vsa izražena mnenja. Ban sme odrediti glasovanje o predmetu, ki se o njem razpravlja v banskem svetu. Izid glasovanja je treba zabeležiti v zapisnik. Glasovanje je s sedanjem in vstajanjem. Zapisnik podpiseta ban in delovodja.

Čl. 21. Članom banskega sveta, ki je zanje z imenskim pozivom ugotovljeno, da prisostvujejo seji sveta, gre dnevnic v višini dnevnic uradnikov prve kategorije 3. skupine. Onim, ki so izven sedeža se, pripada poleg dnevnic po tri tošek uradnikov iste kategorije in skupine, kakor tudi dnevnic za čas potovanja na seje in za povratek.

Čl. 22. Izdatki za poslovanje banskih svetov obremenjujejo banki proračun.

Čl. 23. Ta pravilnik se sme izpremeniti ali izpopolniti z odlokom ministra za notranje zadeve.

Čl. 24. Ta pravilnik stopi v veljavo z dnem razglasitve v Službenih novinah.

Praznovanje sv. Cirila in Metoda

Ljubljana, 3. julija. AA. Z ozirom na čl. 3., odstavek 2. zakona o praznikih se v državnih uradnih na dan sv. Cirila in Metoda dne 5. julija ne vrši redna služba, marveč samo dežurna.

Trgovinske in obrtniške obratovalnice ta dan obratujejo kljub predpisom čl. 83. uredb o odpiranju in zapiranju trgovinskih in obrtniških obratovalnic v državski banovini, ker se po tukajšnjih cerkvenih predpisih na dan sv. Cirila in Metoda ne vrši slovesna služba božja.

Zborovanje denarnih zavodov

Belgrad, 3. julija. m. Danes se je pričela konferenca vseh organizacij denarnih zavodov in zavarovalnih družb pod predsedstvom predsednika dr. Vlade Markovića, podpredsednika bančnega društva v Belgradu.